

ניק מאנקו (משמאל): מסוכן או מיסכן?

ואכן, הבעיה העקרונית המוסרית המעניינת ביותר מתעוררת דווקא בנקודה שהסרט הזה קובע לעצמו כגבול, שאותו לא יעבור. למשל, מי יקבע אם כת דתית מסוכנת או לא? איך יכולה חברה המתיימרת להתייר חופש דתי מוחלט, לדכא תופעות כאלה ולהישאר במיסגרת החוק? ומה שמעניין יותר מכל, מה דוחף אנשים לקיצוניות כזו, מדוע יש צורך נפשי עז כל כך במושגים, משיחים וגואלים למיניהם?

המשיחים

והגואלים - לאן?

כרטיס לגן עדן (פריז, תל-אביב, קנדה) - עד כמה שידו של הסרט הזה משגת, הוא עושה מלאכה טובה. העלילה מתארת בפירוט את קורותיו של מורה קנאדי צעיר שנלכד, בהיסח הדעת, בכת דתית, מאלה שאמריקה משופעת בתן. הוא עובר טיפית-מוח יסודית מבלי להבחין בכך כלל, והופך עבד נרצע וכונו של ראשי הכת. המנצלים אותו ושוטטים בו ללא מיצרים ומוציאים אותו מכל מיסגרת חברתית ומשפחתית מקובלת. החלק השני של הסרט מוקדש לתהליך שיחרורו של הצעיר מהשפעת הכת. אחרי שהוא נחטף על-ידי מישפחתו מבין זרועות הכת, עתה הוא נתון לשיפית-מוח נגדית שאמורה לבטל את הנזק הנפשי שנעשה לו.

עד כאן, בכל בסדר. הסרט מזוהר מפני הכתות הקיצוניות הללו, מתאר את התהליך המוביל מאמינים מוטעיאליים לכיוון זה (זהו תהליך כמעט סטנדרטי, ודומה כשתי טיפות-מים למה שתואר בסרט קודם באותו נושא, זהות כמולה) והמלאכה הקשה הכרוכה בשיחרור הקרבנות מציוניותיהם הסורפות של הגורו למיניהם.

אולם, כדי שלא יהיו ספקות, נוקט הבימאי, ר' ל. תומאס, בשיטה הפשטנית ביותר. ברור שכל חגיגורים נמצאים בצד אחד וכל הנבלים בצד השני. כאשר החלוקה של העולם בין שחור ולבן ברורה כל כך, מתעורר החשד שהבימאי כעצם לא טרח לרדת לעומקה של הבעיה.

הבימאית, שכתבה גם את התסריט, רצתה לצאת מן המודל של שתי האחיות ולהרחיב את הטיפול בנושאים אחרים, ובתופעות נוספות, לא להיות קשורה לסידרה מסוימת של עובדות.

הדור שעליו מדברת פוטרטה הוא דור מוכר לה היטב, שכן היא עצמה משתייכת לו. יוליאנה ומאריאנה נולדו בימי מלחמת העולם השנייה (הבימאית נולדה ב-1940), אביהן הוא כומר פרוטסטנטי חמור-סבר, שמכריו על עמדות צדקניות, אבל לובש את מדי הצבא הגרמני במלחמה. זהו איש שרוש רמת-מוסר עילאית ומוכן להכתוב אותה באמצעות השוט התלוי על קיר חדרה-עבודה שלו. (גם אביהן של גורדון וכריסטיאן אנסלין היה כומר פרוטסטנטי).

בנעוריהן, דווקא יוליאנה היא זו שמתקוממת נגד סמכות האב, ומנסה לחרוג מן המיסגרת הצרה של "הנערה מבית טוב". היא מצטרפת לתנועות מחאה פרוגרסיביות ונחשבת הכיבושה השחורה, שעה שמאריאנה המתוקה יותר, הכנועה והממושמעת יותר, היא חביבת האב הקפדן.

במהלך השנים, הופכת יוליאנה עיתונאית, פמיניסטית פעילה הנלחמת בחזיתות ציבוריות שונות נגד המיסדר, ואילו מאריאנה, שהה התמים, מתחששת לנישואיה ולבנה הקטן, משאירה אותו ביד אחותה, ויוצאת לפעולה מזוינת עם הווגים הקיצוניים ביותר. היא הופכת אחד מאותם האוטומטים לציטוט סיסמות, המאמינים כי שינויים אפשר להביא רק בכוח, ומשתכרים בסופו של דבר מן הכוח הטמון באקרה השלוק, עד כדי כך, שכל האיריאליס ההומאניים הופכים מישניים וחסרי-שיבות. אם תחילה מצריקה המטרה הנעלה את המאבק האלים, עד מהרה משכיח מיקסם הכוח את המטרה הצורקת, ומצטייר כמטרה בפני עצמה.

הסרט הוא, למעשה, סידרה של מיפגשים בין שתי האחיות, מיפגשים שתחילתם ברגע שהאחות הצעירה, מאריאנה, משאירה את בנה אצל הבכירה ונעלמת לתוך המחתרת, ומסתיימים עם האחות הבכירה, אחרי שסיימה את כתיבת הספר על מאריאנה, כאשר היא מבטיחה לבנה, כי תספר לו את כל האמת על אמה. אותה האמת שהסרט עצמו סיפר קודם לכן.

במהלך המיפגשים הללו מצטיירת ההקצנה ההדרגתית של אשת המחתרת, התקשחותה ופרישתה, בהדרגה, מכל מהלך חיים תקין וגורמלי, לכידתה על-ידי המישטרה, שהותה ככלא ומאסה. כל זה מוצג מנקודת-המבט של יוליאנה, המבוגרת ממנה בשנה, כאשר אין רואים את התהליך שהביא את הצעירה להצטרף למחתרת האלימה ולא את הפעולות של המחתרת או מעשי החבלה והרצח שלהם. למעשה, הצופה רואה בריוק מה שרואה יוליאנה, ויודע מה שהיא יודעת, כלומר נתח בלבד ממכלול העובדות הקשורות בגורל מאריאנה.

העימות המתמיד. העיקר בסרט הוא תיאור העימות המתמיד שבין השתיים, ההתנצחות שמגיעה, לא פעם, לטונים גבוהים, והניסיון של הבכירה להבין את הצעירה, ולהשפיע עליה. על אף ניגוד ההשקפות הקיצוני שבין השתיים, קיימת ביניהן אהבה עמוקה וכנה הקושרת אותן זו לזו, למרות כל מה שמתרחש.

ככל שמצבה של מאריאנה נואש יותר, הולך הרגש הזה ומתחזק, ומגיע לשיא דווקא באותן הפגישות החטופות, המביכות, חסרות-הפרטיות, שבין כותלי בתי-הסוהר, כאשר עיניים קרות ופנים חתומים של סוהרות נוקשות, אינם מניחים לשתיים אף שניה אחת של התייחסות.

גיניפר בילס: למכור אותה להמונים

לכן, בכל מאודו, למכור את ג'ניפר בילס הצעירה לצופים. לא שיש בכך קושי כלשהו. כי הגברת בילס היא יצור נאה להפליא, בעל כישורים פסיים מרשימים, וכומר גופני של אתלטים ממזרח-גרמניה (אחרת, איך היתה מסוגלת לעבוד עבודה פסיית קשה בבוקר, ועוד לרקוד בפורק-יציצים מוחלט כל ערב?).

התעמלות

עם גריז

פלאשדנס (שחקן, תל-אביב, ארצות-הברית) - גברת צעירה ונאה מאוד, העובדת ביום בריחוק, ובערב רוקדת במועדון לילה סוג ב', במיסבורג, עיר תעשייה בלתי-זוהרת בצפון ארצות-הברית. חולמת להיות רקדנית באלט. יש לה כל הנתונים לכך, אבל חסר לה האומץ להצטרף למוסד המלמד את התורה בצורה מסודרת. עד אשר באה אהבה גדולה המציפה את חייה. בעזרת האהבה מתגשם גם החלום. את עלילת הסרט כולו אפשר לרשום על בול דואר, וגם אז ישאר עוד הרבה מקום. ואשר לרעיונות המסתתרים בו - ראש של סיכה יספיק להם בהחלט. בקיצור, זו שטות מוחלטת, אבל צבעונית מאוד, רועשת מאוד ומלאה התרגשות מחשיבות עצמה. זוהי שטות משוכצת בלתי-סופית המופקת מבחינה מוסיקאלית בכישרון רב, ומלווים על המסך בבוריאוגרפיות המזכירות מאוד את הקטעים הקנוניים בטלוויזיה בשביל התוכנית עוד להיט.

הבריטי, אדריאן לין, שביים את הסרט, היה בעבר מומחה גדול לסריטי פירסומת (עוד אחת בסידרת התרומות שהפירסומת הבריטית תרמה לקולנוע, אחרי אלן פרקר ורידלי סקוט).

אם יש תכונה אופיינית אחת לסרט הזה, הרי היא הרצון להראות יותר מדי, מהר מדי ובצורה בוטה מדי, כאילו רצה

הגברים, אלא בעיקר בהתנגדות הנשים העובר עימה, כאשר היא מנסה לנקוט יוזמות נוע יותר בעיתון שהיא עורכת, עיתון בעל השקף פמיניסטי-בוטות.

מעל לכל, זהו סרט על חברה במבוכה. חב שמנסה לכפר על חטאי העבר, ויחד עם זה לטעון כי חטאים אלה אינם רובצים עליה, א על הדור הקורם. זוהי חברה שלכודה, מצד אחד בשפע כלכלי שממזין המשכיות של מיש קאפיטליסטי עם כל המשתמע ממנו, ומצד ש חשה את הצורך בשינויים מרחיקי לם שבלעדיהם עלולים פשעי העבר לש ולהתחדש.

פוטרטה אינה מנסה לנתח, היא מצי תמונת-מצב בכל הכנות והכאב. לרשותה עומר שתי שחקניות שחיות את תפקידן ככל רמ אבריהן: יוטה לאמפה, (שהופיעה כבר בסרט קודמים של הבימאית) וברברה סוקובה, שמגלל את הטרוריסטית הצעירה, ומפתיעה מא בעיקר למי שזוכר אותה מלולה של פאסטיני (סרט שעשה הבימאי אחרי הצלחת ימים עופרת).

בסך הכל, זה גם הסרט המוצלח ביותר מארגנתה פוטרטה, ולו רק משום שהוא חר מן ההתעקשות האובססיבית שלה בנושא הקשורים למעמד האשה, כדי לצאת לירי רחבה יותר, שבה אומנם, וזכה נקודת-המ הנשית בתשומת-לב גדולה, אבל לא יותר שמוקדשת להיכטים האחרים של החבר הגרמנית היום, שמצב האשה הוא רק אחד מה

שהסרט כולו מוצג מבעד לעיניה של יוליאנה, שפוטרטה עצמה אומרת: "אינה שונה כל-כך ממני".

התחום הפעורה בינה ובין הוריה אינה קשורה רק ברחיית הערכים, אשר הפעילו את החברה הגרמנית לפני המלחמה, זהו היעדר מוחלט של שפה-משותפת בין הורים וילדים, כאילו הרגש הוא כל מה שנותר ביניהם, אבל אין שום מילה המובנת לשני הצדדים, שיכולה להביע רגש זה.

האשמה הכבדה. האשמה הכבדה של השואה הרוכצת על האומה הגרמנית כולה (בסרט היא באה לידי ביטוי בקטע מפורסם מתוך לילה וערפל של אלן רנה) וההרהורים על המשכיות האשמה הזו בחברה המערבית המודרנית (קטעים מוועות מלחמת ויאט-נאם מובילים למסקנה הבלתי-נמנעת, שכל אדם אחראי צריך להילחם למען שינוי מערכת הערכים שעל פיה מתנהל המערב כולו. אחרת, לקה השואה לא יילמד לעולם.

מעמדה של האשה בחברה זו (נושא שמעסיק את מארגנתה פוטרטה בכל סרטיה) וזכה גם הוא לטיפול, כאשר הגברים בסרט, בלי יוצא מן הכלל, הם דמויות חיוורות, סימפטיות במיקרה הטוב, אבל בעלות הבנה מוגבלת בסופו של דבר, לגבי כל מה שקורה בנות וזגן.

התסריט אינו חס גם על הנשים עצמן, אלה שחוששות לצאת למאבק על זכויותיהן ולהתמיד בו עד הסוף. יוליאנה נתקלת לא רק בהתנגדות

כשולי סידרת המיפגשים הזאת, מציינת פוטרטה תמונה צגומה של החברה הגרמנית ובעיקר של בני דורה. משום כך חשוב להרגיש

שחקניות סוקובה ולאמפה עם הבימאית מארגנתה פוטרטה סירטה המוצלח ביותר